

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

5. Гнатовський М. М., Короткий Т. Р., Кориневич А. О., Лисик В. М., Поєдинок О. Р., Хендель Н. В. Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, 2017. С. 88 URL : <https://www.helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/MHP-final.pdf>

6. Міжнародне гуманітарне право – Red Line Initiative. *Red Line Initiative*. URL : <https://www.endcrsv.org/uk/guidebook/мгп/>

7. Головна – Кабінет Міністрів України. URL : <http://surl.li/kxohns>

Ключові слова: міжнародне право, збройний конфлікт, гендерно зумовлене насильство, сексуальне насильство під час конфлікту, права людини.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Мануїлова Катерина Вікторівна.

Скакун Вікторія Олександрівна

здобувачка вищої освіти 3-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФРАНЦУЗЬКОГО ЧАСОПISY LE NOUVEL OBSERVATEUR)

Права дитини – це основа будь-якої цивілізованої системи, особливо в часи збройних конфліктів, коли діти стають одними з найбільш уразливих груп. Згідно з міжнародними нормами, діти мають право на захист, освіту, здоров'я і сімейне життя. Однак, коли починається війна, ці права часто стають недосяжними.

Стаття Марі Ватон (Marie Vatton) «Guerre en Ukraine: Le cauchemar des enfants déportés par la Russie» («Війна в Україні: Кошмар депортованих дітей») у французькому часописі Le Nouvel Observateur розкриває складну ситуацію з

правами дітей в Україні в умовах війни та висвітлює жахливі наслідки примусової депортації дітей в контексті сучасних конфліктів. Згідно з наведеними даними, приблизно 20 000 дітей були насильно переміщені, з яких лише близько 400 повернулися на батьківщину. За свідченнями правозахисних організацій, цей процес відбувався під виглядом гуманітарних місій, але насправді є воєнним злочином, спрямованим на руйнування української національної ідентичності через примусову асиміляцію дітей. Саме це стало основою для видачі ордеру на арешт президента росії Володимира Путіна Міжнародним кримінальним судом (МКС) у 2023 році [5].

З погляду міжнародного права, примусове переселення цивільного населення з окупованих територій є чітким порушенням положень Четвертої Женевської конвенції 1949 року. У статті Марі Ватон відзначено, що діти стали «воєнною здобиччю», яку намагаються русифікувати [5]. Стаття 49 зазначеної Конвенції чітко забороняє насильницьке переміщення осіб, за винятком тимчасової евакуації, що може бути виправдана виключно військовою необхідністю або гуманітарними міркуваннями, пов'язаними із захистом цивільного населення. Депортація дітей з окупованих територій України не підпадає під ці винятки, і тому є явним порушенням. Насильницьке переміщення дітей до країни-агресора несе не лише порушення їхніх прав, але й становить частину стратегії, спрямованої на демографічну та культурну асиміляцію, що є грубим порушенням міжнародних правових норм [2]. Le Nouvel Observateur висвітлює жорстокі реалії, з якими стикаються українські діти під час конфлікту (історії Насті, Дарії, Ксенії, Влада і Сергія, які зазнали психологічних та фізичних тортур), та описує, як діти стають жертвами психологічних маніпуляцій, фальшивих наративів та насильства, що веде до їхнього зникнення або ізоляції [5]. Депортація українських дітей до росії також є порушенням положень Конвенції ООН про права дитини 1989 року, зокрема статей 7 і 8, які гарантують кожній дитині право на збереження своєї національної, культурної ідентичності, а також родинних зв'язків. Відрив дітей від їхніх сімей та насильницька зміна їхньої культурної приналежності є прямим порушенням цих фундаментальних прав. Росія,

переміщуючи дітей з окупованих територій України, не лише порушує право дітей на збереження ідентичності, але й вдається до системного процесу їхньої асиміляції в російське суспільство, що має на меті знищення їхньої української національної свідомості [3].

Зображені у статті дії також суперечать Римському статуту МКС, що визначає воєнні злочини як серйозні порушення Женевських конвенцій, включаючи насильницьке переміщення дітей. Стаття 8(2)(a)(vii) Римського статуту забороняє «незаконне депортування або переміщення», що дає підставу розглядати дії Росії як воєнний злочин. МКС вперше в історії видала ордер на арешт чинного президента держави, і цей прецедент є показовим для міжнародної спільноти, що закликає до посилення відповідальності за подібні злочини [4].

Депортація дітей може бути кваліфікована як складова більш широкої політики етнічного чищення або геноциду, спрямованої на стирання національної ідентичності. Конвенція про попередження злочину геноциду і покарання за нього (1948 р.) у статті 2(e) визначає, що насильницьке переселення дітей з однієї групи в іншу з метою знищення цієї групи, є формою геноциду. Вказана політика спрямована не лише на асиміляцію дітей, але й на довгострокове ослаблення національної ідентичності українського народу, що порушує основоположні міжнародні норми захисту прав людини [1].

З огляду на ці факти, міжнародна спільнота має активно реагувати на всі порушення. Важливо, щоб організації, як-от ООН, МКС, та інші правозахисні інституції, забезпечили виконання положень міжнародного права та притягнули до відповідальності осіб, винних у порушеннях прав дітей. У статті Марі Ватон прояснюються дії організації «Save Ukraine», яка намагається репатріювати дітей, але зіштовхується з труднощами, включаючи затримання і відмови у поверненні [5]. Ефективні механізми притягнення до відповідальності та реституції мають бути невід'ємною частиною стратегії міжнародної спільноти для боротьби із показаними злочинами.

Примусова депортація українських дітей є не лише воєнним злочином, але й одним із найгрубіших порушень міжнародних правових норм. У французькому

часопису підкреслюється необхідність термінових дій з боку міжнародних інституцій для захисту прав дітей в Україні, а також забезпечення їхньої реінтеграції та відновлення у безпечному середовищі [5]. Захист прав дітей у контексті збройних конфліктів має бути пріоритетним завданням для міжнародної спільноти, яка повинна забезпечити притягнення винних до відповідальності та створення механізмів для запобігання подібним злочинам у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 09.12.1948 : станом на 18 берез. 1954 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_155#Text
2. Конвенція про захист цивільного населення під час війни (укр/рос) : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 12.08.1949 : станом на 23 лют. 2023 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text
3. Конвенція про права дитини : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 20.11.1989 : станом на 16 листоп. 2023 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
4. Римський статут міжнародного кримінального суду : Статут Міжнар. судів від 17.07.1998 : станом на 21 серп. 2024 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text
5. Vaton M. Guerre en Ukraine: Le cauchemar des enfants déportés par la Russie. *Le Nouvel Obs (Le Nouvel Observateur)*. 17 Novembre 2023. P. 33-37.

Ключові слова: права дитини, збройний конфлікт, примусова депортація, воєнні злочини, міжнародні норми, французький часопис «Le Nouvel Observateur».

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Національного університету «Одеська юридична академія» Іванова Наталія Георгіївна.

ЩОДО БІОПРАТСТВА В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ, ЗАХИСТ БІОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ КОРИННИХ НАРОДІВ.....	114
Кілярська Діана Вікторівна	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК В АРАБСЬКОМУ СВІТІ.....	119
Курманська Аріна Вадимівна	
ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В МУСУЛЬМАНСЬКИХ КРАЇНАХ.....	123
Мазур Анна Андріївна	
ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ РАДИ ЄВРОПИ.....	129
Мельник Олександрівна Олександрівна	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ БІЖЕНЦІВ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ УМОВАХ.....	131
Окопна Владислава Сергіївна	
МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	136
Півченко Дарія Анатоліївна та Бондаренко Владислав Мар'янович	
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІГРАЦІЄЮ, ПАНДЕМІЄЮ ТА ВІЙНОЮ.....	140
Рудецька Поліна Андріївна	
ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ: ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛИХ ОСІБ.....	143
Скакун Вікторія Олександрівна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФРАНЦУЗЬКОГО ЧАСОПИСУ LE NOUVEL OBSERVATEUR).....	146
Сорока Тетяна Олександрівна	
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЛЕГІТИМНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	150
Тимошенко Софія Володимирівна	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН.....	152
Федченко Аліна Юріївна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	157
Шаркова Діана Дмитрівна	
ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ БОРОТЬБИ З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	162